

Eylül 2020

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

İrem Turan
Uzman Yardımcısı
irem.turan@isbank.com.tr

İlkin Bengisu Tuncer
Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Dünya genelinde koronavirüs vaka sayısı 25 milyonu aşarken hayatını kaybedenlerin sayısı 900 bine yaklaştı. Hindistan, Brezilya ve Meksika'da salgın güçlü biçimde etkili olurken, pek çok ülkede salgında ikinci dalganın başladığına işaret eden gelişmeler yaşanıyor. Söz konusu durum kısıtlayıcı tedbirlerin yeniden gündeme gelmesine neden oluyor.

ABD Merkez Bankası Fed para politikası için yeni bir çerçeve belirledi. Buna göre Fed'in %2'lik enflasyon hedefini ortalamada tutturmayı hedeflediğini açıklayan Başkan Powell, ekonomik büyüme ve istihdam artışının gözetileceğini duyurdu. Fed'in belirlediği yeni para politikası çerçevesinin bankanın düşük faiz politikasını uzun bir süre daha sürdüreceği şeklinde yorumlanması küresel risk algısını destekledi.

Yılın ikinci çeyreğinde yıllık bazda %31,7 oranında daralan ABD ekonomisinde üçüncü çeyreğe ilişkin açıklanan veriler toparlanmanın kademeli olduğuna işaret ediyor.

Son dönemde ABD ile Çin arasında çeşitli gerekçelerle gerilimin yükselmesi, ticari ilişkilerin geleceğine yönelik endişelerin artmasına neden oluyordu. Ağustos ayının son günlerinde iki ülkenin üst düzey yetkililerinin telefonla görüşerek ticaret anlaşmasının ilk aşamasına bağlılıklarını ifade etmesi söz konusu endişelerin azalmasını sağladı.

Çin'de üçüncü çeyreğe ilişkin veriler toparlanmanın sürdüğünü gösterirken, Euro Alanı'nda açıklanan veriler daha sınırlı bir düzelmeye işaret ediyor.

Japonya Başbakanı Şinzo Abe sağlık sorunları nedeniyle görevi bırakacağını açıkladı. Abe'nin aşırı genişlemeci politikalarının ise uygulanmaya devam etmesi bekleniyor.

Dünya Ticaret Örgütü, ikinci çeyrekte sert biçimde küçülen küresel ticari faaliyetin üçüncü çeyrekte kısmi biçimde arttığını, ancak toparlanmanın yavaş olduğunu açıkladı.

Altın fiyatları Ağustos ayı başında tarihi yüksek düzeylere yükseldikten sonra ayın geri kalanında bir miktar değer kaybetti.

Türkiye Ekonomisi

Türkiye ekonomisi virüs salgını nedeniyle sosyal hayatı kısıtlayıcı yönde alınan tedbirlerin de etkisiyle ekonomik aktivitede yaşanan kayba bağlı olarak 2020 yılının ikinci çeyreğinde yıllık bazda %9,9 ile 2009'un ilk çeyreğinden bu yana en hızlı daralmasını kaydetti.

Nisan ve Mayıs aylarında salgının etkisiyle hızla daralan sanayi üretimi, Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre %0,1 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre sanayi üretiminde Haziran'da aylık bazda %17,6 artış gözlemlendi.

Temmuz'da 56,9 seviyesine yükselen imalat PMI Ağustos ayında 54,3 düzeyine gerilemesine karşın 50 eşik değerinin üzerinde kalarak sektörde büyümenin sürdüğüne işaret etti.

Temmuz ayında yıllık bazda %124,3 artan konut satışlarında 230 bin adet ile tüm zamanların en yüksek aylık satış rakamına ulaşıldı. Bu dönemde konut satışlarının %57'sini oluşturan ipotekli satışlar yıllık bazda %901 arttı.

Haziran ayında cari denge salgın nedeniyle net turizm ve taşımacılık gelirlerinde kaydedilen daralmaya bağlı olarak 2,9 milyar USD açık verdi. 12 aylık kümülatif verilere göre cari açık Haziran'da 11,1 milyar USD ile Ocak 2019'dan bu yana en yüksek düzeyine yükseldi.

Ocak-Temmuz döneminde yıllık bazda %103 oranında genişleyerek 139,1 milyar TL'ye çıkan bütçe açığı 2020 yılsonu hedefini aştı.

Ağustos ayında TÜFE aylık bazda %0,86 yükselirken, yıllık TÜFE enflasyonu %11,77 ile önceki aya kıyasla yatay seyretti. Bu dönemde yurt içi ÜFE artışı aylık %2,35 düzeyinde gerçekleşirken, yıllık %11,53 ile son bir yılın en yüksek düzeyine çıktı.

Politika faiz oranını Ağustos ayı toplantısında da değiştirmeyen TCMB, fonlama kompozisyonunda yaptığı değişikliklerle para politikasında sıkılaştırma yönünde adımlar attı.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	11
Bankacılık Sektörü	12
Genel Değerlendirme	13
Grafikler	14
Özet Tablolar	16

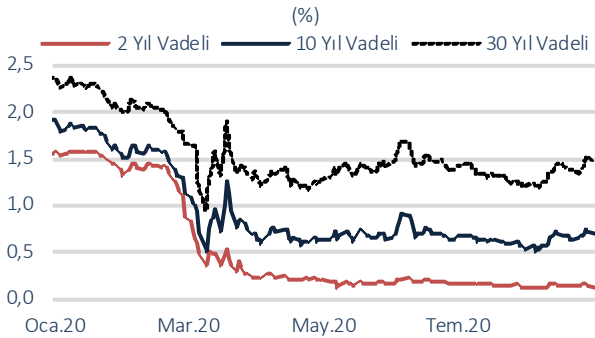
Koronavirüs...

Dünya gündeminde koronavirüs salgınına ilişkin gelişmeler ön plana çıkmaya devam ediyor. Küresel ölçekte vaka sayısı 25 milyonu aşarken, Covid-19 kaynaklı ölümlerin sayısı 900 bine yaklaştı. Hindistan, Meksika ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkelerde vaka sayısında kaydedilen hızlı artışlar virüsün kontrol altına alınmaktan çok uzak olduğuna işaret ediyor. İspanya ve Fransa'nın aralarında bulunduğu bazı AB ülkelerinde de aktif vaka sayısının yeniden yükselişe geçmesi ikinci dalganın başladığı şeklinde değerlendirilirken, kısıtlayıcı önlemler yeniden gündeme geliyor. Söz konusu gelişmeler küresel ekonomik aktivitenin seyrine ilişkin beklentilerin iyileşmesine engel oluyor. Diğer taraftan, çeşitli ülkelere gelen aşı ve tedavi haberleri yakından takip ediliyor.

Fed yeni para politikası çerçevesini açıkladı.

Fed Başkanı Powell Jackson Hole sempozyumunda yaptığı konuşmada, para politikasında ekonomik büyümeye ve istihdam artışına ağırlık verileceğini açıkladı. Buna göre, Fed uzun vadeli enflasyon oranı hedefini %2 düzeyinde tutarken, bu orana ortalama bazda ulaşmayı amaçlayacak. Powell enflasyonun %2 seviyesinin altında seyrettiği dönemlerin ardından bir süre bu seviyenin üzerine çıkmasına izin vereceklerini ifade etti. Aşırı enflasyonist baskıların oluşması veya enflasyonun hedeflenen seviyenin üzerine yükselmesi halinde harekete geçmekten çekinmeyeceklerini belirten Powell, güçlü istihdam piyasasına odaklanacaklarını söyledi. Konuşmanın ardından Fed'in faizleri yükseltmek için uzun bir süre bekleyeceği görüşünün güçlenmesiyle ABD doları değer kaybederken, ABD uzun vadeli tahvillerinde getirilerin yükseldiği izlendi.

ABD Hazine Tahvillerinin Faiz Oranları

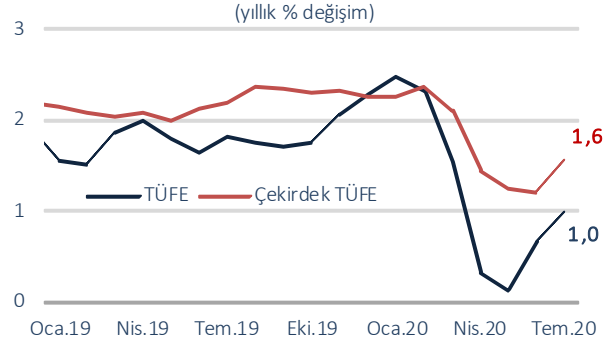

ABD'de yıllık TÜFE Temmuz'da %1 oldu.

Ağustos ayının son günlerinde gelen revizyonla ABD ekonomisinin yılın ikinci çeyreğinde %31,7 oranında daraldığı açıklandı. Yılın üçüncü çeyreğine ilişkin veriler ise karışık bir tablo çiziyor. Ülkede TÜFE Temmuz'da aylık bazda %0,6, yıllık bazda %1 yükselerek piyasa beklentisinin üzerinde gerçekleşti. Bu dönemde, ülkede çekirdek enflasyondaki yıllık artış %1,6 oldu. Temmuz'da sanayi üretimi piyasa beklentilerine paralel olarak bir

önceki aya göre %3 oranında artış kaydederken, kapasite kullanım oranı %70,6 seviyesinde gerçekleşti. Diğer taraftan, Haziran'da aylık bazda %8,4 artan perakende satışlar, Temmuz ayında %1,2'lik yükselişle beklentilerin altında kaldı. Bu gelişmede, koronavirüs vakalarındaki artışın sürmesinin ve yüksek düzeylerde seyreden işsizliğin etkili olduğu düşünülüyor. Aynı gerekçeler ülkede tüketici güven endeksinin Ağustos'ta 93 olan piyasa beklentisinin oldukça altında kalarak 84,8 ile son 6 yılın en düşük seviyesine gerilemesinde de rol oynadı. Ülkede Ağustos ayına ilişkin imalat ve hizmetler PMI verileri ise sırasıyla 53,6 ve 54,8 seviyesinde gerçekleşerek sektörlerde genişlemenin sürdüğüne işaret etti.

ABD Tüketici Fiyatları

ABD-Çin ilişkileri...

ABD ile Çin arasında son aylarda çeşitli gerekçelerle yükselen gerilim Ağustos ayı başında da devam etti. 15 Ağustos'ta yapılması planlanan ticaret görüşmesinin süresiz olarak ertelenmesi iki ülke arasındaki ticari gerilime ilişkin endişeleri arttırdı. Ancak izleyen günlerde ABD'li ve Çinli üst düzey yetkililerin telefonda görüşerek birinci kademe ticaret anlaşmasına bağlılıklarını dile getirmesi söz konusu endişeleri azalttı.

Öte yandan, Ağustos ayında iki ülke arasında Hong Kong kaynaklı gerilimin sürdüğü izlendi. ABD yönetimi, Çin'in Hong Kong yönetimindeki etkinliğinin artması nedeniyle Hong Kong ile olan 3 adet ikili anlaşmanın askıya alındığını veya feshedildiğini açıkladı. Pekin yönetimi de bu karara karşılık olarak Hong Kong'un ABD ile olan adli yardımlaşma anlaşmasını askıya aldığı açıkladı.

Çin toparlanmaya devam ediyor.

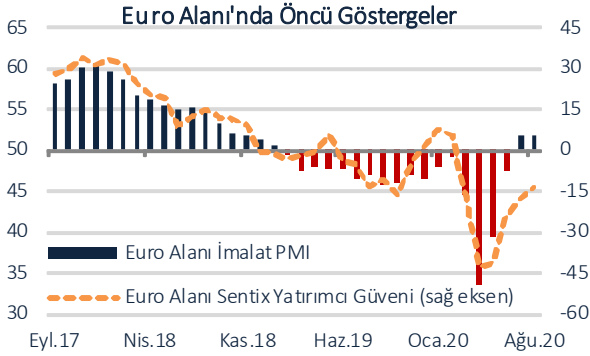
Çin'de imalat sektörü toparlanmaya devam ediyor. Ülkede resmi imalat PMI verisi Ağustos ayında 51'e yükselirken, Caixin imalat PMI bu dönemde 53,1'e çıkarak yaklaşık son 10 yılın en hızlı genişlemesine işaret etti. Ayrıca, Ağustos ayında yeni ihracat siparişlerinin yılbaşından bu yana ilk kez artış kaydetmesi de olumlu bir gelişme olarak not edildi.

Euro Alanı...

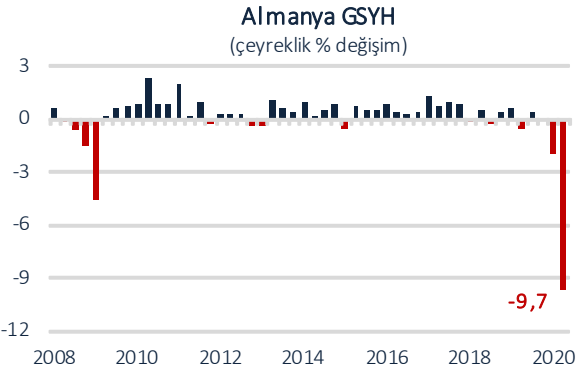
Yılın ikinci çeyreğini bir önceki çeyreğe göre %12,1'lik küçülmeye tamamlayan Euro Alanı ekonomisi üçüncü çeyrekte tedrici biçimde toparlanmaya devam ediyor.

Küresel Ekonomi

Öte yandan, Bölgede Ağustos ayına ait PMI verileri ekonomik aktivitede kaydedilen toparlanmanın zayıf seyrettiği görüşlerini destekliyor. Öncü verilere göre Ağustos ayında 52,9 olması beklenen Euro Alanı imalat PMI verisi 51,7 ile beklentilerin altında kalırken önceki aya göre de geriledi. Bölgede, yatırımcı güveni ise zayıf kalmakla birlikte kademeli biçimde iyileştiği izleniyor. Buna göre, Nisan ayında -42,9'a gerileyen Sentix yatırımcı güven endeksi Ağustos ayında -13,44 düzeyinde gerçekleşti.

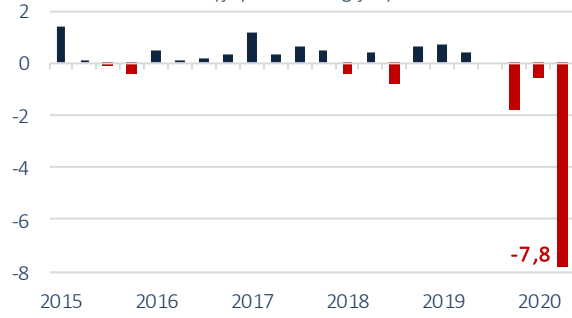

Bölgenin en büyük ekonomisi Almanya çeyreklik bazda yılın ilk çeyreğindeki %2'lik daralmanın ardından ikinci çeyrekte de %9,7 oranında küçüldü. Ülkede üçüncü çeyreğe ilişkin veriler de toparlanmaya ilişkin karışık sinyaller veriyor. Almanya'da Ağustos ayına ilişkin ZEW ekonomik güven endeksi 71,5 ile 58 olan piyasa beklentisinin oldukça üzerinde açıklanırken, mevcut durum endeksi -81,3 ile olumsuz bir görünüm sergilemeye devam etti.

Japonya Başbakanı Şinzo Abe istifa etti.

Japonya Başbakanı Ağustos ayının son günlerinde sağlık sorunlarını gerekçe göstererek görevi bırakacağını açıkladı. Abe'nin istifasına karşılık ülkede "Abenomics" kapsamında uygulanan genişleyici para ve maliye politikalarının en azından salgın süresince devam edeceği tahmin ediliyor. Diğer taraftan, Japonya ekonomisi ikinci çeyrekte çeyreklik bazda %7,8 daraldı. Böylece, ülke ekonomisi uygulanan genişleyici politikalara rağmen art arda 3 çeyrek küçülmüş oldu.

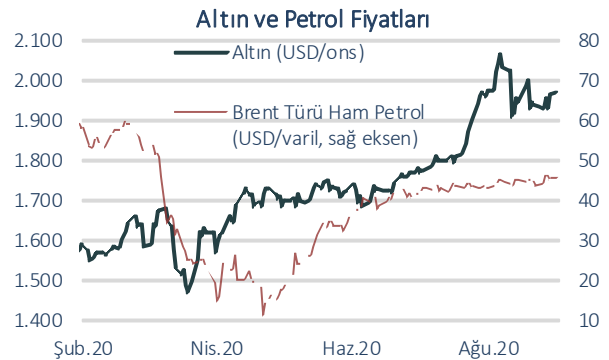
Japonya GSYH Büyümesi
(çeyreklik % değişim)

Dünya ticareti 3. çeyrekte toparlanıyor...

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Mal Ticareti Barometresi'nin (MTB) salgın nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde tarihi bir azalış göstererek en düşük seviyesine gerilediğini açıkladı. MTB, Haziran ayında yıllık bazda 18,6 puan azalışla 84,5'e gerileyerek 2007 yılından bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşti. MTB'nin 100 eşik seviyesinin üzerinde değer alması ticaret hacminde büyümeye, bu seviyenin altında kalması ise küçülmeye işaret ediyor. Göstergelerin 3. çeyrekte dünya ticaretinde ve üretiminde kısmi artışa işaret ettiğini belirten DTÖ, toparlanmaya ilişkin belirsizliğin sürdüğünü, V şeklinden ziyade L şeklinde bir toparlanmanın söz konusu olabileceğini ifade etti.

Emtia piyasası...

7 Ağustos'ta 2.072,5 USD ile tarihi düzeye yükseldikten sonra gerileyen altının ons fiyatı ayı %0,4 kayıpla 1.968 USD seviyesinde tamamladı. Salgında ikinci dalga endişelerindeki artışa karşın, Meksika Körfezi'nde çıkan kasırganın petrol arzına etki edebileceği beklentisiyle petrol fiyatları Ağustos ayında yükseldi. Brent türü petrolün varil fiyatı aylık bazda %5,3 artarak 31 Ağustos'ta 45,4 USD oldu.

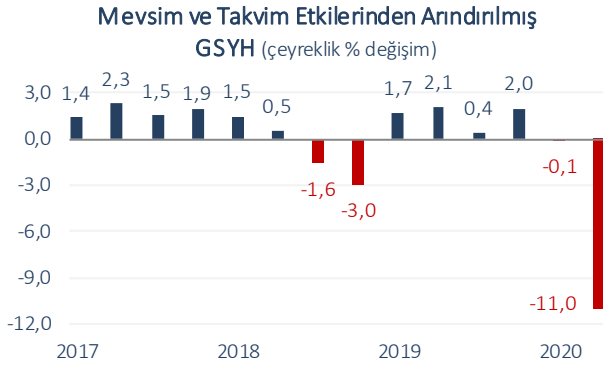

Türkiye Ekonomisi - Büyüme

Türkiye ekonomisi 2020'nin ikinci çeyreğinde %9,9 küçüldü.

Türkiye ekonomisi virüs salgını nedeniyle sosyal hayatı kısıtlayıcı yönde alınan tedbirlerin de etkisiyle ekonomik aktivitede yaşanan kayba bağlı olarak zincirlenmiş hacim endeksine göre 2020 yılının ikinci çeyreğinde yıllık bazda %9,9 ile 2009'un ilk çeyreğinden bu yana en hızlı daralmasını kaydetti. Piyasa beklentisi bu dönemde Türkiye ekonomisinin çift haneli daralacağı yönündeydi. TÜİK tarafından yapılan açıklamaya göre, geçmiş dönemlere ilişkin büyüme rakamlarında da dış ticaret, uluslararası hizmet ticareti ve ödemeler dengesi istatistiklerinde yapılan güncellemeler nedeniyle revizyona gidildi. Buna göre, 2019'un son çeyrek büyümesi %6'dan %6,4'e, bu yılın ilk çeyrek büyümesi de %4,5'ten %4,4'e revize edildi. Böylece yılın ilk yarısında Türkiye ekonomisi geçen yılın aynı dönemine kıyasla %3,1 küçülmüş oldu.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre 2020'nin ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,1 küçülmüş olan Türkiye ekonomisi, ikinci çeyrekte de çeyreklik bazda %11 oranında daralarak teknik anlamda resesyona girmiş oldu.

Türkiye ekonomisinin büyüklüğü 742,9 milyar USD oldu.

2020 yılının ikinci çeyreği itibarıyla son bir yıllık dönemde Türkiye ekonomisinin GSYH büyüklüğü USD bazında

742,9 milyar USD oldu. 2019 sonunda söz konusu tutar 760,8 milyar USD düzeyindeydi. USD bazında milli gelir büyüklüğünün gerilemesinde ekonomideki daralmanın yanı sıra TL'deki değer kaybı da etkili oldu.

Başlıca harcama kalemlerinde azalış...

Harcamalar yöntemine göre, istatistiki hatayı da içeren stok değişimi kalemi dışındaki tüm kalemlerin yılın ikinci çeyreğinde yıllık bazda reel olarak daraldığı görüldü. Bu dönemde özellikle Nisan ayında ve Mayıs ayının ilk yarısında virüs salgınına karşı sosyal hayatı sınırlandırmaya yönelik alınan yaygın tedbirler özel tüketimin hızlı biçimde gerilmesine neden oldu. Söz konusu kalem GSYH'yi 5,1 puan aşağı çekerken, kamu tüketim harcamalarındaki azalış da büyümeyi 0,1 puan sınırlandırdı.

Ekonomik aktivitede küresel ölçekte yaşanan daralmanın ihracat hacmi üzerinde oluşturduğu güçlü baskı, yılın ikinci çeyreğinde ihracatın GSYH'yi 9 puan sınırlamasına neden oldu. Diğer taraftan, ithalat hacmindeki azalışın da etkisiyle net ihracat büyümeyi toplamda 7,8 puan sınırlamış oldu.

Yatırım harcamalarındaki gerileme sürdü.

Geçtiğimiz yılın son çeyreğinde toparlanma sinyalleri vermiş olan yatırım harcamaları bu sene salgının etkisiyle tekrar gerilemeye başladı. Böylece, zincirlenmiş hacim endeksine göre, yatırım harcamaları ikinci çeyrekte GSYH'yi 1,5 puan daraltıcı yönde etkiledi. Yatırım harcamalarının alt kalemleri itibarıyla incelendiğinde 2018'in üçüncü çeyreğinden bu yana aralıksız biçimde gerileyen inşaat yatırımlarının bu dönemde de %16,4 oranında azaldığı izlendi. Diğer taraftan, makine ve teçhizat yatırımlarının ivme kaybetmekle birlikte yıllık bazda artmaya (%4,7) devam ettiği görüldü.

Hizmetler sektöründe sert daralma...

Virüs salgınına karşın alınan önlemler nedeniyle hizmetler sektörü yılın ikinci çeyreğinde büyümeyi 6,7 puan sınırlandırdı. Bu dönemde üretimde yaşanan aksamalar

Harcamalar Yöntemiyle Büyüme Katkıları (2009 zincirlenmiş hacim endeksi)	2018					2019					2020		
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	6 Aylık
Tüketim	4,5	3,2	1,6	-3,6	1,2	-1,4	0,2	2,0	4,9	1,5	3,2	-5,2	-1,2
Özel	3,8	1,9	0,8	-4,4	0,3	-2,4	-0,3	1,2	4,7	0,9	2,7	-5,1	-1,4
Kamu	0,7	1,3	0,8	0,8	0,9	1,0	0,5	0,8	0,3	0,6	0,5	-0,1	0,2
Yatırım	3,2	2,3	-1,2	-3,8	-0,1	-4,2	-6,5	-3,8	0,2	-3,5	-0,1	-1,5	-0,8
Stok Değişimi	3,6	-0,5	-4,9	-4,2	-1,8	-6,7	-1,2	2,4	6,8	0,6	5,3	4,6	4,9
Net İhracat	-3,8	0,8	6,9	8,8	3,6	9,8	5,8	0,5	-5,5	2,4	-4,0	-7,8	-6,0
İhracat	-0,2	1,4	3,9	2,7	2,1	2,1	1,5	1,2	0,2	1,2	0,1	-9,0	-4,7
İthalat	-3,6	-0,6	3,0	6,1	1,6	7,7	4,4	-0,7	-5,7	1,2	-4,1	1,2	-1,3
GSYH	7,5	5,8	2,5	-2,7	3,0	-2,6	-1,7	1,0	6,4	0,9	4,4	-9,9	-3,1

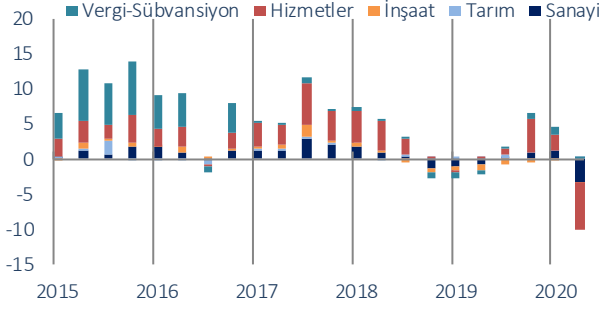
Not: Tablodaki rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Datastream, TÜİK

Türkiye Ekonomisi - Büyüme

sanayi sektörünün de büyüme 3,3 puan aşağı çekmesine neden oldu. Tarım sektörü ise 2020 yılının ikinci çeyreğinde üretim yöntemine göre büyümeye 0,2 puan katkıda bulundu. Ayrıca, finans ve sigortacılık faaliyetlerindeki yıllık %27,8'lik artış, yılın ikinci çeyreğinde salgına karşı ekonominin kredi kanalıyla desteklendiğini teyit etti.

Üretim Yöntemiyle GSYH'ye Katkı
(% puan)

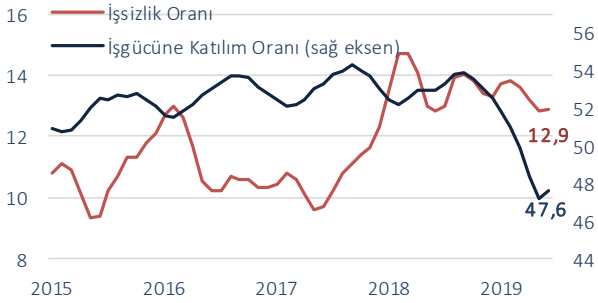

Beklentiler...

Koronavirüs salgınının ekonomik aktivite üzerindeki sınırlayıcı etkisi yılın ikinci çeyreğinde net biçimde hissedildi. Haziran ayında hız kazanan normalleşme adımlarına rağmen, özellikle Nisan ve Mayıs aylarında yaşanan kayıplarla ekonomik aktivite küresel krizden bu yana en hızlı düşüşünü kaydetti. Sokağa çıkma yasakları, seyahat sınırlamaları, sosyal mesafe gibi tedbirlerin bu dönemde başta turizm olmak üzere hizmetler sektörü üzerinde baskı yarattığı görüldü. Atılan normalleşme adımlarının da katkısıyla açıklanan öncü göstergeler yılın üçüncü çeyreğinde ekonomik aktivitede toparlanma eğilimine işaret etse de, dünya genelinde vaka sayısındaki artışın devam etmesi önümüzdeki döneme ilişkin belirsizlik yaratmaya devam ediyor.

İşsizlik oranı Mayıs ayında %12,9 oldu.

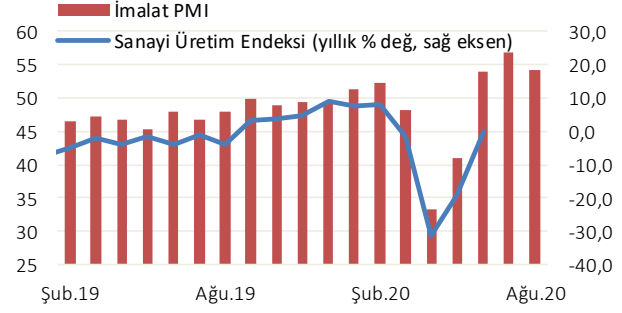
İşsizlik oranı Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ilişkin verileri kapsayan Mayıs döneminde yıllık bazda 0,1 puan artarak %12,9 oldu. Bu dönemde işgücüne katılım oranı 5,3 puan düşüştü %47,6'ya geriledi. Toplam istihdam yıllık bazda 2,4 milyon kişi azaldı. Bu gelişimde, hizmetler sektöründeki 1,6 milyon kişilik istihdam azalışı belirleyici oldu. Aynı dönemde istihdam sanayi sektöründe 274 bin kişi, tarım sektöründe 308 bin kişi, inşaat sektöründe 206 bin kişi azaldı. Mayıs'ta mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre işsizlik oranı bir önceki döneme kıyasla 0,2 puan artarak %14 oldu. Mevsimlik çalışanlar ile çalışmaya hazır olduğu halde son 4 haftadır iş başvurusu yapmadığı için işgücünde yer almayanların işgücüne dâhil edilmesi ile hesaplanan "geniş tanımlı işsizlik oranı" bu dönemde artmaya devam ederek %25,1'e ulaştı.

İşgücü Piyasaları (%)**Sanayi üretimi ikinci çeyrekte yıllık bazda %16,9 geriledi.**

Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre sanayi üretimi Nisan ve Mayıs aylarında salgının etkisiyle yıllık bazda hızlı geriledikten sonra Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre %0,1 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre sanayi üretiminde Haziran'da aylık bazda %17,6 artış gözlemlendi. Böylece, 2020 yılının ikinci çeyreğinde sanayi üretimi, takvim etkisinden arındırılmış verilere göre, geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla %16,9 düşüş kaydetti. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre sanayi üretiminde ikinci çeyrekte bir önceki çeyreğe kıyasla kaydedilen düşüş ise %20,1 oldu.

İmalat PMI Ağustos ayında 54,3'e geriledi.

Temmuz'da 56,9 seviyesine yükselen imalat PMI Ağustos ayında 54,3 düzeyine gerilemesine karşın 50 eşik değerinin üzerinde gerçekleşerek sektördeki büyümenin üç aydır devam ettiğine işaret etti. Endeksin alt kalemleri incelendiğinde, imalat sanayiinde salgınla mücadele amacıyla sosyal hayatı kısıtlamaya yönelik alınan tedbirlerin gevşetilmesiyle iyileşen talep koşullarının desteklediği üretim artışının yanı sıra yeni siparişler ve yeni ihracat siparişlerindeki yükseliş kaynaklı ek personel ihtiyacında artış gözlemlendi. Bu gelişme firmaların istihdam yaratmaya devam etmesini ve satın alma faaliyetlerini sürdürmesini destekledi. Öte yandan, Ağustos ayında TL'nin USD karşısında hızlı değer kaybetmesiyle girdi maliyetlerinde ve ürün fiyatlarında yaklaşık son iki yılın en hızlı artışı gerçekleşti.

İmalat PMI ve Sanayi Üretim Endeksi**Reel kesim güveni Şubat'tan bu yana en yüksek seviyesinde...**

Reel kesim güven endeksi Ağustos'ta bir önceki aya göre 5,5 puan artışla 106,2'ye yükselerek 100 eşik değerinin üzerindeki seyrini art arda ikinci ayına taşıdı. Böylece Şubat ayından bu yana en yüksek seviyesine çıkan endeksin bu performansında mevcut döneme ve son 3 aya ilişkin toplam siparişlerde kaydedilen yükselişler belirleyici oldu. Mayıs ayından bu yana artış trendini sürdüren imalat sanayii kapasite kullanım oranı da Ağustos'ta bir önceki aya göre 2,6 puan artarak %73,3 düzeyinde gerçekleşti. Ağustos ayında sektörel bazda güven endekslerine bakıldığında güvenin hizmetler ve perakende ticaret sektörlerinde sırasıyla %5,7 ve %0,2 arttığı, inşaat sektöründe ise %2,3 azaldığı izlendi. Tüketici güven endeksi ise mevsim etkisinden arındırılmış olarak Ağustos'ta aylık bazda %2,2 azalarak 59,6 ile düşük seviyelerdeki seyrini sürdürdü.

İpotekli konut satışları Temmuz'da yıllık bazda 10 katına çıktı.

Türkiye'de konut satışları Temmuz ayında yıllık bazda %124,3 artış kaydetti. Bu dönemde yaklaşık 230 bin adetlik satışla tüm zamanların en yüksek aylık satış rakamına ulaşılan sektörde, konut satışlarının yaklaşık %57'si ipotekli satış olarak gerçekleşti. İpotekli satışlar Temmuz'da yıllık bazda %900,6 artışla 131 bin adet oldu. Bu dönemde ilk defa satılan konutlar yıllık bazda %74,5 artışla 68 bin adet olurken, ikinci el konut satışları yıllık bazda %155 artışla 161 bin olarak gerçekleşti. Konut fiyat endeksi Haziran'da aylık bazda %2,6, yıllık bazda %25,7 artış kaydetti. Yıllık tüketici enflasyonu dikkate alındığında konut fiyatları Türkiye genelinde Haziran'da reel bazda %11,6 düzeyinde yükselmiş oldu.

Beyaz eşya satışları Temmuz'da 900 bini aştı.

Haziran ayında yıllık bazda %14,5 artan yurt içi beyaz eşya satışları Temmuz'da %58,4 ile hızlı artış kaydederek adet bazında 900 bini aştı. Bu dönemde sektörün adet bazında ihracatı yıllık bazda %18 yükselirken, toplam üretim de %22,1 genişledi.

Otomotiv Sanayii Derneği'nin (OSD) açıkladığı verilere göre otomotiv üretimi Temmuz ayında yıllık bazda %11,8 oranında geriledi. Otomotiv ihracatı ise %33,3 daralarak 78.242 adet oldu. Ocak-Temmuz döneminde otomotiv üretimi geçen yılın aynı dönemine göre %26,7 azalarak 636.757 adet olurken bu dönemde ihracat %36,1 düşüştü 480.425 adet seviyesinde gerçekleşti. Ağustos sonunda yapılan bir düzenlemeyle, belirli otomobil alımlarında uygulanan ÖTV oranlarında artışa gidildiği duyuruldu.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

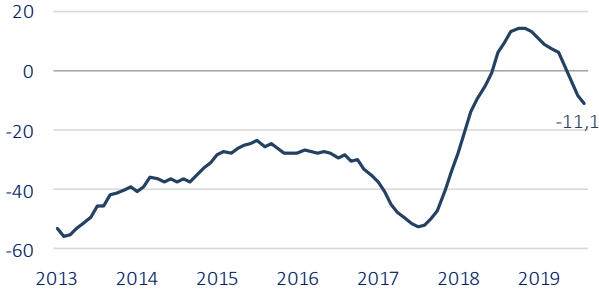
Temmuz'da dış ticaret açığı %18,2 daraldı.

TÜİK verilerine göre Temmuz ayında ihracat hacmi geçen yılın aynı ayına kıyasla %5,8 azalarak 15 milyar USD olurken, ithalat %7,9 düşerek 17,7 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı yıllık bazda %18,2 daralarak 2,7 milyar USD'ye geriledi. Ocak-Temmuz 2020 döneminde ise dış ticaret açığı yıllık bazda %55,6 genişledi. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019'daki %85,9 seviyesinden %77,2'ye geriledi.

Cari denge Haziran'da 2,9 milyar USD açık verdi.

Cari Açık Haziran ayında yıllık bazda 2.839 milyon USD artarak 2.934 milyon USD seviyesinde gerçekleşti. Bu gelişimde salgınla birlikte azalan seyahat gelirlerinin yıllık bazda 2.498 milyon USD daralması etkili oldu. 12 aylık kümülatif verilere göre cari açık Haziran'da 11,1 milyar USD ile Ocak 2019'dan bu yana en yüksek düzeyinde gerçekleşti.

Cari İşlemler Dengesi
(12 aylık kümülatif, milyar USD)

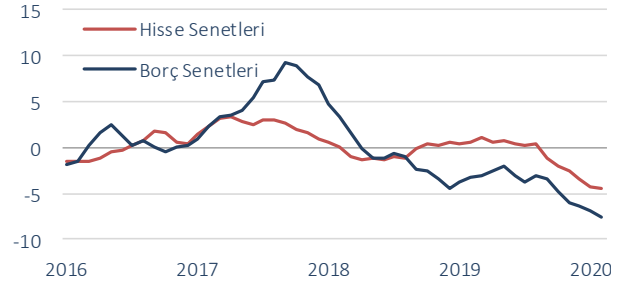
Doğrudan yatırımlar...

Haziran ayında doğrudan yatırımlar yıllık bazda 578 milyon USD azalarak 3 milyon USD net sermaye girişi kaydedildi. Bu dönemde diğer sermaye yatırımlarından 77 milyon USD çıkış olurken, gayrimenkul yatırımları kaleminde 183 milyon USD sermaye girişi yaşandı.

Portföy yatırımlarında sermaye çıkışı yavaşladı.

Portföy yatırımlarında Haziran'da 1,5 milyar USD tutarında sermaye çıkışı kaydedildi. Yurt dışı yerleşikler hisse senedi ve DİBS piyasalarında sırasıyla 31 milyon USD ve 427 milyon USD tutarında net satış gerçekleştirdi. Ayrıca bu dönemde genel hükümetin yurt dışında yaptığı 2 milyar USD tutarındaki net geri ödeme portföy yatırımlarındaki sermaye çıkışında etkili oldu.

Yurt Dışı Yerleşikler Kaynaklı Sermaye Akımı
(12 aylık kümülatif, milyar USD)

Mayıs ayında 9,7 milyar USD net girişin ardından diğer yatırımlar kaleminde Haziran ayında 5,3 milyar USD net sermaye çıkışı kaydedildi. Ayrıca bu dönemde, yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 2.317 milyon USD artış kaydederken, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatlarında 1.511 milyon USD net azalış kaydedildi. Haziran ayı itibarıyla 12 aylık kümülatif bazda uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %74, diğer sektörlerde %77 oldu.

Rezerv varlıklar Haziran'da 7,7 milyar USD azaldı.

Mayıs ayında 2,7 milyar USD artış kaydetmesinin ardından rezerv varlıklar Temmuz ayında 7,7 milyar USD azaldı. Bu dönemde net hata ve noksan kaleminde ise 2 milyar USD tutarında sermaye girişi yaşandı.

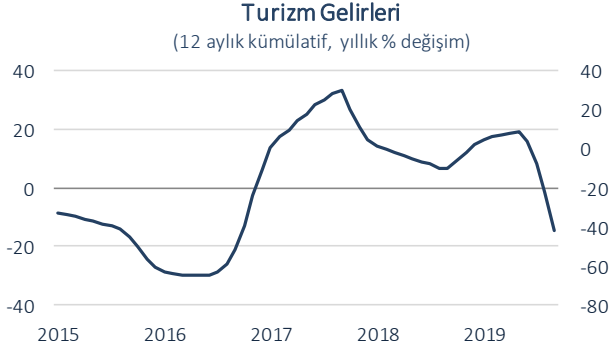
Türkiye'ye Net Sermaye Girişleri

	12 aylık kümülatif veriler (milyon USD)		Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)	
	Aralık 2019	Haziran 2020	Aralık 2019	Haziran 2020
Cari İşlemler Dengesi	8.895	-11.094	56,5	-
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	5.615	-3.467	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	5.860	4.636	37,2	12,6
-Portföy Yatırımları	-1.246	-15.612	-	-
-Diğer Yatırımlar	967	7.513	6,1	20,4
-Diğer	34	-4	0,2	-
Net Hata ve Noksan	-8.186	-10.043	-	-
Rezervler⁽¹⁾	-6.324	24.604	-	66,9

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan öncü dış ticaret verilerine göre, Ağustos ayında başlıca ihracat pazarımız Avrupa birliğinde talep daralmasının etkisiyle ihracat yıllık bazda %5,74 azalırken, ithalat %20,64 artış kaydetti. Böylece, bu dönemde dış ticaret açığı yıllık bazda %169,7 ile hızlı genişledi. Dünya genelinde süregelen koronavirüs endişeleri ihracat üzerinde, tarihi yüksek seviyeleri test eden döviz kuru da ithalat üzerinde baskı yaratıyor. Uluslararası uçuşların Temmuz ayından itibaren kademeli bir şekilde başlamasının turizm gelirlerini bir miktar desteklemesi beklense de sürecin yavaş seyretmesi ve dünya genelinde vaka sayılarındaki artışın hız kesmemesi, cari açık üzerindeki turizm sektörü kaynaklı baskıların devam edeceğine işaret ediyor.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Haziran 2020	Ocak - Haziran 2019	Ocak - Haziran 2020	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-2.934	185	-19.804	-	-11.094
Dış Ticaret Dengesi	-2.047	-6.972	-18.241	161,6	-27.916
Hizmetler Dengesi	-294	13.182	3.667	-72,2	15.598
Seyahat (net)	29	8.805	2.723	-69,1	19.637
Birincil Gelir Dengesi	-570	-6.171	-4.970	-19,5	-11.344
İkincil Gelir Dengesi	-23	146	-260	-	568
Sermaye Hesabı	0	18	-20	-	-4
Finans Hesabı	-956	142	-21.742	-	-21.141
Doğrudan Yatırımlar (net)	-3	-3.161	-1.937	-38,7	-4.636
Portföy Yatırımları (net)	1.499	-1.601	12.765	-	15.612
Net Varlık Edinimi	-1.036	2.016	-1.029	-	1.609
Net Yükümlülük Oluşumu	-2.535	3.617	-13.794	-	-14.003
Hisse Senetleri	-31	858	-3.970	-	-4.422
Borç Senetleri	-2.504	2.759	-9.824	-	-9.581
Diğer Yatırımlar (net)	5.255	4.094	-2.452	-	-7.513
Efektif ve Mevduatlar	3.595	4.021	-10.044	-	-18.569
Net Varlık Edinimi	2.605	8.044	2.591	-67,8	2.371
Net Yükümlülük Oluşumu	-990	4.023	12.635	214,1	20.940
Merkez Bankası	255	552	11.213	1.931,3	13.156
Bankalar	-1.245	3.471	1.422	-59,0	7.784
Yurt Dışı Bankalar	-1.511	1.738	437	-74,9	4.934
Yabancı Para	-900	1.323	-2.015	-	2.463
Türk Lirası	-611	415	2.452	490,8	2.471
Yurt Dışı Kişiler	266	1.733	985	-43,2	2.850
Krediler	1.616	7.196	7.233	0,5	16.947
Net Varlık Edinimi	149	-70	-160	128,6	278
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.467	-7.266	-7.393	1,7	-16.669
Bankacılık Sektörü	-373	-5.782	-3.850	-33,4	-9.407
Bankacılık Dışı Sektörler	-902	-1.028	-3.131	204,6	-6.380
Ticari Krediler	46	-7.097	367	-	-5.949
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-2	-26	-8	-69,2	58
Rezerv Varlıklar (net)	-7.707	810	-30.118	-	-24.604
Net Hata ve Noksan	1.978	-61	-1.918	3.044,3	-10.043

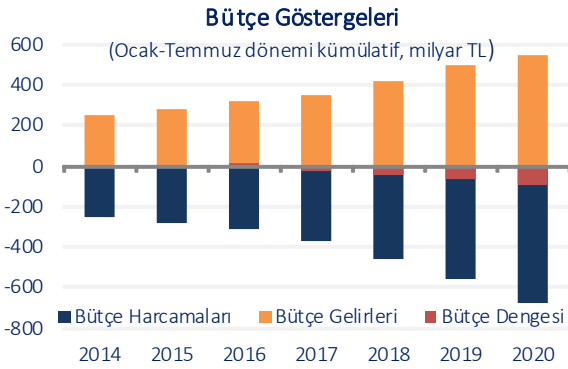
Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

Merkezi yönetim bütçesinde bozulma eğilimi devam ediyor.

Salgın kapsamında alınan tedbirlerin merkezi yönetim bütçesi üzerindeki olumsuz etkisi Temmuz ayında da sürdü. Bu dönemde teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde yaşanan düşüşün etkisiyle bütçe gelirleri yıllık bazda %7,4 oranında gerileyerek 86,5 milyar TL oldu. Bu dönemde bütçe harcamaları ise %39,1 ile yüksek oranda artarak 116,2 milyar TL'ye ulaştı. Böylece, geçtiğimiz yılın Temmuz ayında 9,9 milyar TL fazla veren merkezi yönetim bütçesi, bu yılın aynı ayında 29,7 milyar TL açık verdi. Benzer biçimde Temmuz 2019'da 17,6 milyar TL fazla veren faiz dışı denge de bu yılın Temmuz ayında 21,2 milyar TL açık verdi.

Ocak-Temmuz döneminde ise bütçe gelirlerindeki artış geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla %9,2 düzeyinde gerçekleşirken, bütçe harcamaları cari transferlerdeki hızlı artışın etkisiyle %20,5 genişledi. Böylece, geçtiğimiz yılın ilk 7 ayında 68,7 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı bu yılın aynı döneminde 2020 yılsonu bütçe açığı hedefini aşarak 139,1 milyar TL oldu.

Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri hızlı düşüş kaydetti.

Geçtiğimiz yılın Temmuz ayında TCMB ihtiyat akçesinin bütçeye aktarılmasına bağlı olarak teşebbüs ve mülkiyet gelirleri kaleminde 23,3 milyar TL ile yüksek bir tutar kaydedilmişti. İlgili kaleminde bu yılın Temmuz ayında yıllık bazda yaşanan 22,1 milyar TL'lik düşüş (%94,8) bütçe

gelirlerindeki artışı 23,6 puan sınırlayarak, Temmuz ayı bütçe performansında belirleyici oldu. Bu dönemde, faizler, paylar ve cezalar altında izlenen diğer çeşitli gelirler kaleminde görülen 3 milyar TL'ye yaklaşan gelir kaybı da bütçe gelirlerini sınırladı.

Diğer taraftan, otomotiv satışlarındaki güçlü performans bütçe gelirlerine olumlu yansıdı. Temmuz ayında motorlu taşıtlardan alınan ÖTV, geçtiğimiz yılın aynı ayındaki düzeyinin 8 katına çıkarak bütçe gelirlerine 4,7 puan katkı sağladı. Bu dönemde tütün mamullerinden alınan ÖTV ile ithalde ve dahilde alınan KDV kalemleri bütçe gelirlerindeki bozulmayı sınırlayan diğer kalemler oldu.

Yılın ilk 7 ayında, ÖTV gelirlerindeki artışın yanı sıra, faiz gelirleri ile kurumlar vergisindeki yükselişler bütçe gelirlerini destekleyen kalemler olarak öne çıktı. Öte yandan, Hazine portföyü ve iştirak gelirlerindeki azalış bütçe gelirlerindeki yükselişi sınırladı.

Cari transferler yüksek seyrini sürdürdü.

Başta sosyal güvenlik kurumu ile hanehalkına yönelik olanlar olmak üzere merkezi yönetim bütçesinden yapılan cari transferler Temmuz ayında da yüksek düzeyde kalmaya devam etti. Öyle ki, ilgili kaleminde kaydedilen yükseliş bütçe harcamalarında yıllık bazda yaşanan %39,1'lik yükselişin 34,4 puanını oluşturdu. Diğer taraftan, kamuda uygulanan tasarruf tedbirlerinin bir yansıması olarak mal ve hizmet alım giderleri kalemi Temmuz'da yıllık bazda gerileyerek bütçe harcamalarındaki artışı sınırlandırdı.

İlk 7 ayda, bütçenin gider tarafında yine cari transferler öne çıkarken, faiz giderlerinin de bütçe harcamalarını görünür biçimde yukarı çektiği izleniyor.

Beklentiler...

Ekonomik aktivitedeki kademeli toparlanma eğilimine karşın kamu desteklerinin sürmesi merkezi yönetim bütçe göstergeleri üzerinde baskı oluşturmaya etti. Nitekim, Temmuz ayı itibarıyla 2020 yılsonu bütçe açığı hedefinin aşıldığı görülüyor. Salgında ikinci dalgaya yönelik süregelen belirsizliğin bütçe performansı üzerinde baskı yaratmaya devam etmesi bekleniyor.

Merkezi Yönetim Bütçesi

(milyar TL)

	Temmuz			Ocak-Temmuz			2020 Bütçe Gerç./ Bütçe Hedefi	
	2019	2020	% Değişim	2019	2020	% Değişim	Hedefi	Hedefi (%)
Harcamalar	83.5	116.2	39.1	565.1	681.1	20.5	1,095.5	62.2
Faiz Harcamaları	7.7	8.5	9.5	58.5	79.7	36.3	138.9	57.4
Faiz Dışı Harcamalar	75.8	107.8	42.2	506.6	601.4	18.7	956.5	62.9
Gelirler	93.4	86.5	-7.4	496.4	541.9	9.2	956.6	56.7
Vergi Gelirleri	58.3	76.0	30.3	366.1	412.0	12.5	784.6	52.5
Diğer Gelirler	35.1	10.5	-70.1	130.4	130.0	-0.3	172.0	75.6
Bütçe Dengesi	9.9	-29.7	-	-68.7	-139.1	102.6	-138.9	100.2
Faiz Dışı Denge	17.6	-21.2	-	-10.2	-59.4	481.6	0.1	-

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Ağustos'ta aylık TÜFE enflasyonu %0,86 oldu.

Ağustos ayında TÜFE bir önceki aya göre %0,86 ile beklentilerin altında artış kaydetti. Piyasa beklentisi TÜFE'nin bu dönemde aylık bazda %1 yükseleceği yönündeydi. Ağustos ayında yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) artışı da %2,35 düzeyinde gerçekleşti.

Yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu %11,53'e yükseldi.

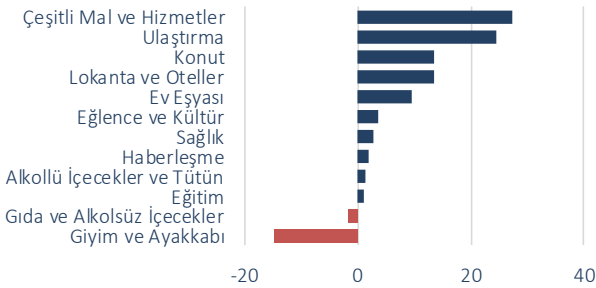
Ağustos'ta yıllık TÜFE artışı bir önceki aya kıyasla yatay bir görünüm sergileyerek %11,77 düzeyinde gerçekleşti. Haziran ayından itibaren ivme kazanan yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu bu dönemde %11,53 ile son 1 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.

Ağustos (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2019	2020	2019	2020
Aylık	0,86	0,86	-0,59	2,35
Yıllık	15,01	11,77	13,45	11,53
Yıllık Ortalama	19,62	11,27	30,51	6,71

Tüketici fiyatlarında harcama grupları genelinde artış gözlemlendi.

Ağustos ayında 12 ana harcama grubundan 10'unda fiyatlar bir önceki aya kıyasla yükseldi. Bu dönemde, aylık TÜFE enflasyonuna en yüksek katkıyı 30 baz puan ile çeşitli mal ve hizmetler grubu yaparken, otomobil ve akaryakıt fiyatlarında kaydedilen artışın etkisiyle ulaştırma grubu, enflasyonu 24 baz puan yukarı çekti. Ağustos ayında konut ve ev eşyası fiyatlarında gözlenen artışlar aylık TÜFE enflasyonunun toplam 23 baz puan yükselmesine neden oldu. Lokanta ve oteller kalemindeki artış da enflasyondaki yükselişe 14 baz puan katkıda bulundu. Diğer taraftan, gıda ve alkolsüz içecekler grubunda fiyatlar sınırlı oranda gerilerken, giyim ve ayakkabı grubu fiyatları mevsimsel faktörlerin etkisiyle aylık bazda %2,1 azalarak aylık TÜFE enflasyonunu 13 baz puan aşağı çekti.

Ana Harcama Gruplarının Aylık Bazda TÜFE'ye Katkıları (baz puan)

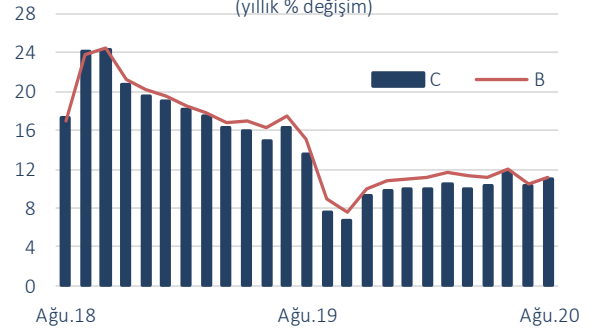

Çekirdek enflasyon göstergeleri...

TCMB tarafından yakından takip edilen B (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) ve C (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile

tütün ve altın hariç TÜFE) çekirdek enflasyon göstergelerindeki aylık artışlar Ağustos ayında sırasıyla %0,78 ve %0,77 ile manşet enflasyonun bir miktar altında gerçekleşti. B ve C endekslerindeki yıllık artışlar ise bir önceki aya kıyasla yükselerek sırasıyla %11,18 ve %11,03 oldu.

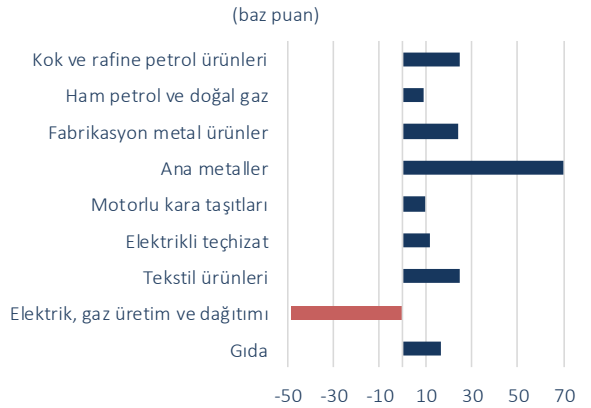
Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri

Ağustos'ta üretici fiyatlarındaki artışlar da sektörlerin geneline yaygındı.

Ağustos ayında ana sanayi gruplarına göre ara malı ve sermaye malı fiyatlarının aylık bazda sırasıyla %3,8 ve %3,5 oranında artış kaydettiği, dayanıklı tüketim malları grubunda fiyatların %3 oranında yükseldiği izlendi. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında aylık Yİ-ÜFE enflasyonuna en yüksek katkıyı 70 baz puan ile ana metaller grubunun yaptığı görülürken, ikinci en yüksek katkı 25 baz puan ile kok ve rafine petrol ürünleri sektöründen geldi. Diğer yandan, elektrik, gaz üretim ve dağıtım grubu, fiyatlarda aylık bazda kaydedilen %7,3'lük oranındaki gerileme ile aylık Yİ-ÜFE enflasyonunu sınırlandıran tek alt sektör oldu.

Öne Çıkan Alt Sektörlerin Aylık Yİ-ÜFE Enflasyonuna Katkıları

Beklentiler...

Son dönemde TCMB'nin sıkılaştırıcı yönde attığı adımlara rağmen küresel ölçekte emtia fiyatlarındaki yükseliş eğiliminin ve TL'deki değer kaybının gecikmeli etkilerinin önümüzdeki aylarda da enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı yaratmaya devam etmesini bekliyoruz. Bu çerçevede, yıllık TÜFE artışının bir süre daha çift haneli seviyelerde kalmaya devam edeceğini öngörüyoruz.

	31.Tem	31.Ağu	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	554	523	-31 bp ▼
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	11,08%*	%13,21	213 bp ▲
BIST-100	1126,9**	1.079	-%4,3 ▼
USD/TL	6,9702	7,3466	%5,4 ▲
EUR/TL	8,2345	8,7718	%6,5 ▲
Döviz Sepeti*	7,6024	8,0592	%6,0 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

(**) 29 Temmuz (***) 30 Temmuz

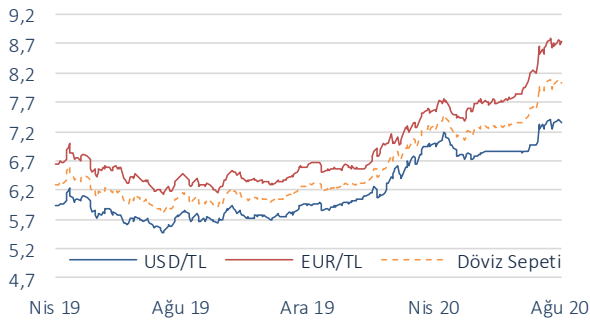
Küresel borsalarda Ağustos'ta yukarı yönlü bir seyir izlendi.

Son haftalarda aşı çalışmalarına dair gelişmeler ile ABD ve Çin tarafından ticaret anlaşmasına ilişkin yapılan ılımlı açıklamalar küresel risk iştahını destekledi. Ağustos ayında ABD borsaları başta olmak üzere küresel hisse senedi piyasalarında, salgında ikinci bir dalga yaşanabileceği endişesine ve dünya genelinde açıklanan verilerin karışık bir görünüm sunmasına rağmen yukarı yönlü bir seyir izlendi.

BIST-100 endeksi Ağustos'ta %4,3 geriledi.

Ağustos'ta dalgalı bir görünüm sergileyen BIST-100 endeksi aylık bazda %4,3 gerileyerek ayı 1.079 puandan tamamladı. 11 Ağustos'ta %14,01 ile Ekim 2019'dan bu yana en yüksek seviyeye çıkan 2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faiz oranı ay genelinde 213 baz puan artarak 31 Ağustos itibarıyla %13,21 oldu. 26 Ağustos'ta gün içinde 7,4161 ile tarihi yüksek seviyesini gören USD/TL kuru, Ağustos ayını %5,4 artışla 7,34 düzeyinde tamamlarken, EUR/TL kuru aynı dönemde %6,5 artarak 8,77 seviyesine ulaştı. Türkiye'nin 5 yıl vadeli CDS primi Ağustos'ta 31 baz puan azalarak ay sonunda 523 düzeyine indi.

Döviz Kurları

Yurt dışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü...

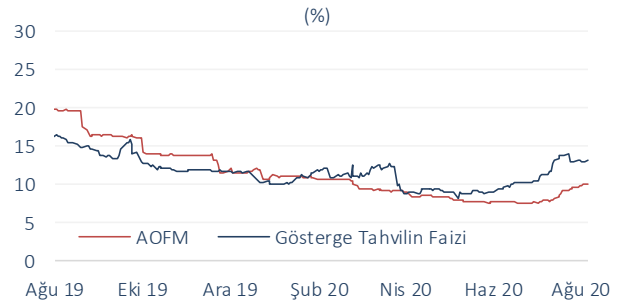
TCMB tarafından açıklanan menkul kıymet istatistiklerine göre, 28 Ağustos itibarıyla yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış olarak Temmuz sonundan bu yana net 1 milyar USD azalırken, DİBS portföyü net 458,2 milyon USD geriledi. Yılbaşından bu yana bakıldığında ise hisse senedi piyasasından net 5,5 milyar USD, tahvil piyasasından net 7,7 milyar USD tutarında yabancı sermaye çıkışı yaşandığı görülüyor.

Politika faizini değiştirmeyen TCMB'den sıkılaştırma adımları...

Ağustos ayında yurt içi finansal piyasalarda gözlenen yüksek volatilité karşısında sıkılaştırma adımları uygulamaya başlayan TCMB, 20 Ağustos'ta gerçekleştirdiği toplantısında politika faizini değiştirmeyerek %8,25 düzeyinde tuttu. Toplantı sonrasında yapılan açıklamada, salgına bağlı birim maliyet artışlarına ilave olarak döviz kuru ve kredilerde yaşanan gelişmelerin talep yönlü dezenflasyonist etkileri sınırlamakta olduğu ve çekirdek enflasyon göstergelerinin eğilimlerinde yükseliş gözlemlendiği belirtildi. Açıklamada ayrıca, salgın dönemine özgü finansal düzenlemelerin kademeli olarak normalleştirilmesi ve son dönemde likidite yönetimi kapsamında atılan sıkılaştırma adımlarının makrofinansal istikrarı destekleyeceği ifade edildi.

Ay içinde attığı sıkılaştırma adımlar kapsamında TCMB, piyasa yapıcı bankalara APİ çerçevesinde tanınan likidite imkân limitlerinin 10 Ağustos'ta yarıya indirildiğini, 12 Ağustos tarihinden geçerli olmak üzere ise sıfırladığını açıkladı. Ayrıca, TCMB bünyesinde faaliyette bulunan Bankalararası Para Piyasası'nda bankaların borç alabilme limitleri 19 Ağustos tarihinden itibaren geçerli olmak üzere gecelik vadede yapılan işlemler için yarıya düşürüldü. TCMB likidite yönetimi kapsamında Ağustos ayında toplam 60 milyar TL tutarında geleneksel yöntemli repo ihalesi düzenledi. TCMB'nin sıkılaştırma yönünde attığı adımlar sonrasında ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti de Ağustos'ta 239 baz puan artarak %10,15'e yükseldi.

2 Yıl Vadeli Gösterge Tahvilin Faizi ve TCMB AOFM (%)

TCMB zorunlu karşılık oranlarını yükseltti.

TCMB, 20 Ağustos'ta reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankaların yabancı para zorunlu karşılık oranlarının, tüm vade dilimlerinde geçerli olmak üzere, kıymetli maden depo hesapları için 700 baz puan, diğer tüm yabancı para yükümlülükleri için ise 200'er baz puan artırılmasına karar verildiğini duyurdu. Buna ek olarak, reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankaların Türk lirası zorunlu karşılık oranlarının 6 aya kadar vadeli tüm mevduat/katılım fonu yükümlülükleri ve 1 yıla kadar vadeli diğer yükümlülükleri için 200'er baz puan, 3 yıla kadar vadeli diğer yükümlülükleri için ise 150'şer baz puan artırılmasına karar verildi.

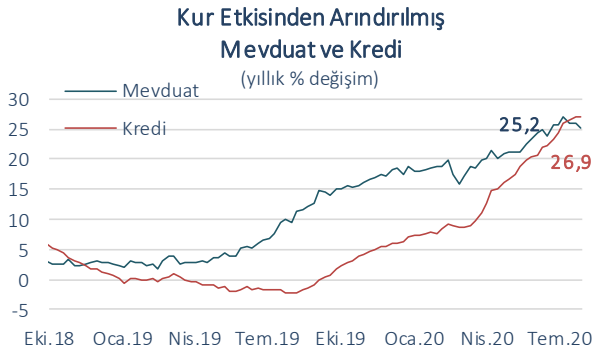
BDDK'dan yeni düzenlemeler...

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu uluslararası kalkınma bankalarının TL alım yönündeki döviz swap işlemlerinde sağlanan muafiyetin, TL cinsinden menkul kıymet almak ve fazla TL likiditenin yurt içi bankalarda depo edilmesini sağlamak amacıyla kullanacaklarını taahhüt etmeleri koşuluyla, yurt dışında yerleşik tüm bankaları kapsayacak şekilde genişletilmesine karar verdi.

BDDK ayrıca, 10.08.2020 tarihinde yaptığı duyuruyla normalleşme adımları çerçevesinde aktif rasyosunun hesaplanma yöntemini revize ederken, aktif rasyosu hedefini mevduat bankaları için %100'den %95'e, katılım bankaları için de %80'den %75'e indirdi.

Mevduat hacmi yıllık bazda %41,1 arttı.

BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre, 28 Ağustos itibarıyla mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine göre %41,1, 2019 sonuna göre de %29 oranında genişleyerek 3.316 milyar TL'ye ulaştı. Kur etkisinden arındırılmış yıllık artış ise %25,5 seviyesinde gerçekleşti. TP mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine kıyasla %39,2 artarak 1.544 milyar TL oldu. USD cinsi YP mevduat hacmi bu dönemde %13,3 artarak 243 milyar USD ile tarihi yüksek seviyelere yakın düzeyde gerçekleşti.

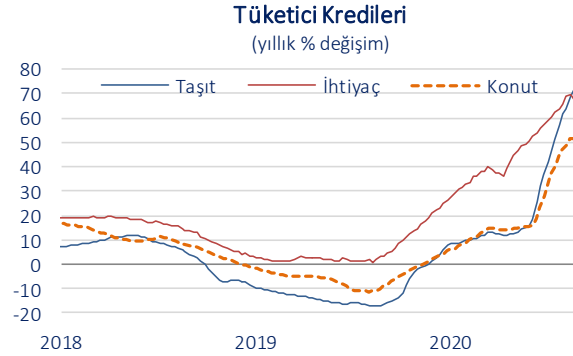
Yıllık kredi büyümesi %37,1 seviyesinde...

Bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi 28 Ağustos itibarıyla yıllık bazda %37,1, yılsonuna göre de %31 artarak 3.473 milyar TL oldu. Kur etkisinden arındırılmış kredi hacmindeki artış bu dönemde yıllık bazda %27,2 düzeyinde gerçekleşti. Yıllık TP kredi büyümesi %48,7 olurken, USD bazında YP krediler aynı dönemde %4,9 gerileyerek 167 milyar USD seviyesine indi.

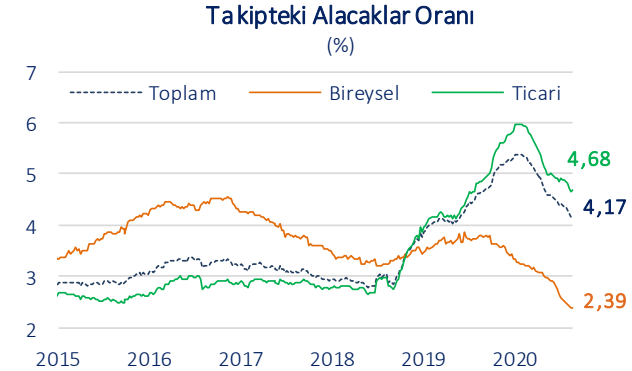
Tüketici kredilerinde yıllık artış %60,5 oldu.

28 Ağustos itibarıyla tüketici kredileri yıllık bazda %60,5 oranında yükselirken, yılsonuna göre %41,3 artış kaydetti. Yılın ilk yarısında faiz oranlarında kaydedilen düşüşün etkisiyle otomotiv ve konut satışlarında gözlenen hareketliliğin ilgili kredi bakiyelerindeki yukarı yönlü etkisi Ağustos ayının ilk yarısında da devam ederken, ihtiyaç kredilerinin de hızla yükseldiği gözlemlendi. 28 Ağustos itibarıyla taşıt kredileri yıllık bazda %73,5 oranında

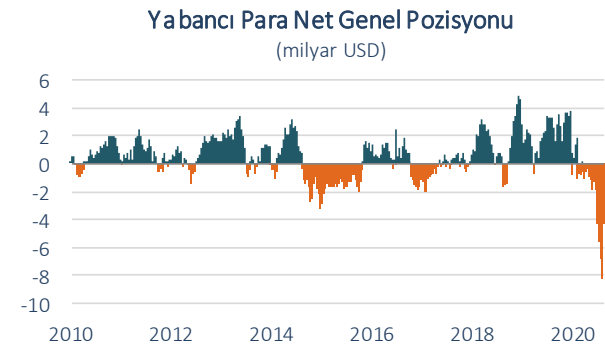
genişlerken, konut kredilerindeki artış %51,5 oldu. Bu dönemde ihtiyaç kredilerinde yıllık bazda %67,5, yılsonuna göre ise %43,7 oranında yükseliş kaydedildi.

Takipteki alacaklar oranı %4,2 düzeyinde...

28 Ağustos haftasında brüt takipteki alacaklar bakiyesi yıllık bazda %21,8 artarak 150,6 milyar TL oldu. Takipteki alacaklar oranı ise kredi hacmindeki genişlemenin de etkisiyle gerilemeye devam ederek %4,2 düzeyinde gerçekleşti. İlgili oran kamu bankalarında %2,5 iken, özel bankalarda %5,6 düzeyinde bulunuyor. Kredi türlerine göre değerlendirildiğinde bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranının ticari kredilerde %4,7, bireysel kredilerde %2,4 olduğu izleniyor.

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 28 Ağustos itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 56.221 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 55.843 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörünün yabancı para net genel pozisyonu açığı 378 milyon USD ile 17 Nisan haftasından bu yana en düşük düzeyinde gerçekleşti.

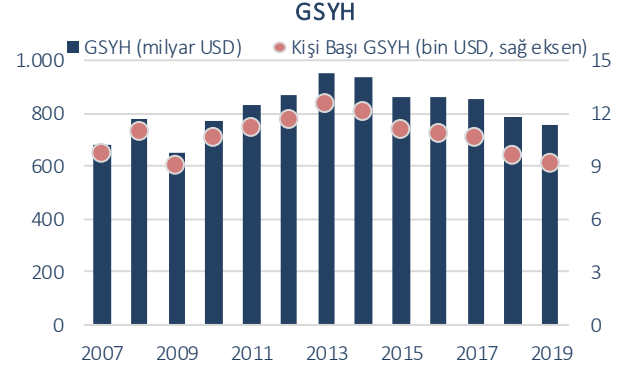
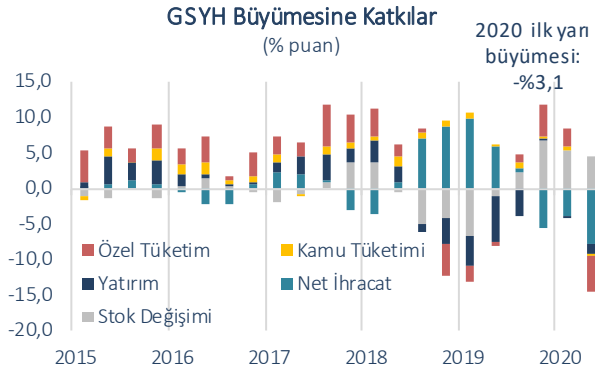

Genel Değerlendirme

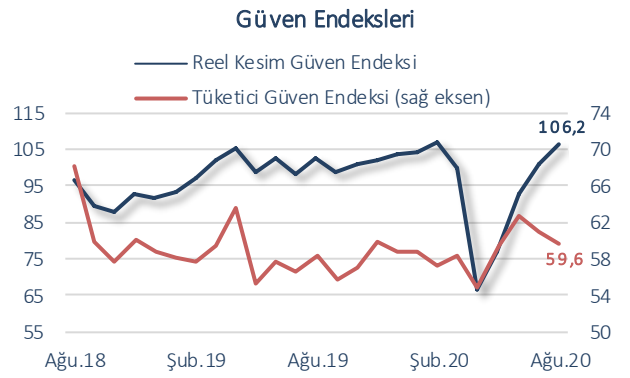
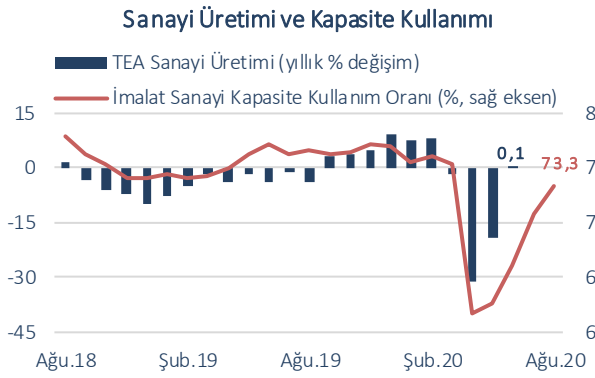
Küresel ölçekte karantina tedbirlerinin yaygın olarak uygulandığı ikinci çeyrekte sert biçimde daralan ekonomik aktivite Temmuz ayındaki hızlı toparlanmanın ardından Ağustos'ta ılımlı bir seyir izledi. Bununla birlikte, dünya genelinde koronavirüs vaka sayısındaki artışın hız kazanması ile salgının seyrine ilişkin endişeler artarken, virüsün yayılmasını engellemek üzere yeni kısıtlayıcı tedbirlerin alınabileceği değerlendiriliyor. Bu durum makroekonomik göstergelerdeki iyileşmenin sürekliliğine ilişkin soru işaretlerini beraberinde getiriyor. Fed'in ABD'de ekonomik aktivitenin normalleşmesinin oldukça uzun zaman alacağından hareketle para politikası çerçevesinde değişiklik yapması, gelişmiş ülkelerde faizlerin uzunca bir süre mevcut düşük seviyelerde kalacağı sinyalini veriyor.

Ekonomik aktivitenin yılın ikinci çeyreğinde %9,9 daraldığı Türkiye'de de üçüncü çeyreğe ilişkin açıklanan öncü göstergeler toparlanma eğilimine işaret ediyor. Söz konusu toparlanmanın ihracat ve uluslararası turizmin salgın nedeniyle baskı altında kaldığı bir ortamda ağırlıklı olarak iç talep kanalıyla gerçekleştiği anlaşılıyor. Finansal piyasalarda son dönemde gözlenen olumsuz seyir ise politika yapıcıların bu süreçte finansal istikrarı destekleyici yönde adımlar atmasını beraberinde getiriyor. Salgının dünyadaki ve yurt içindeki seyrinin tüm makroekonomik göstergeler üzerinde önümüzdeki dönemde de etkili olmaya devam edeceği anlaşılıyor.

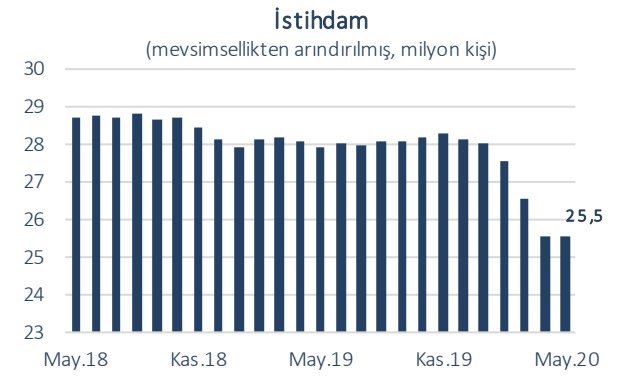
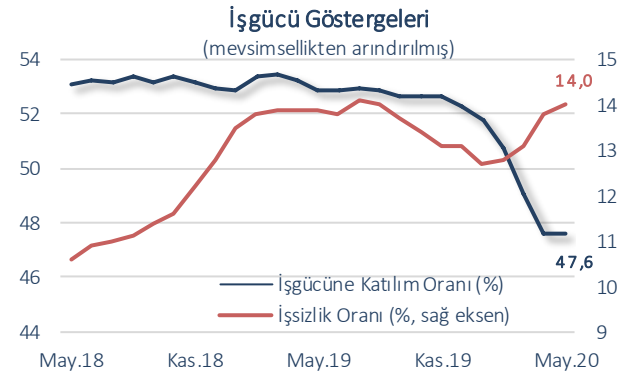
Büyüme

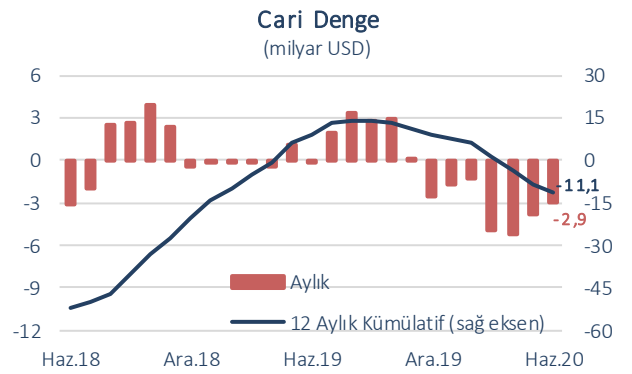
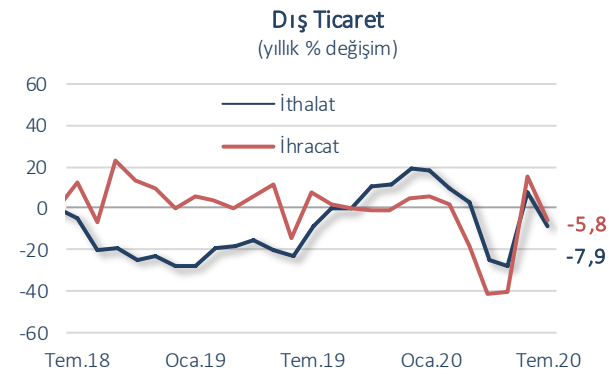
Öncü Göstergeler

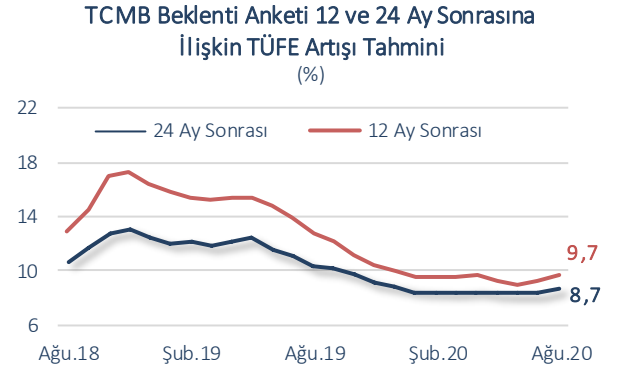
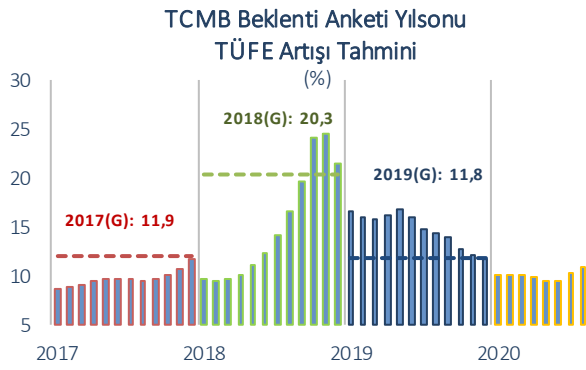
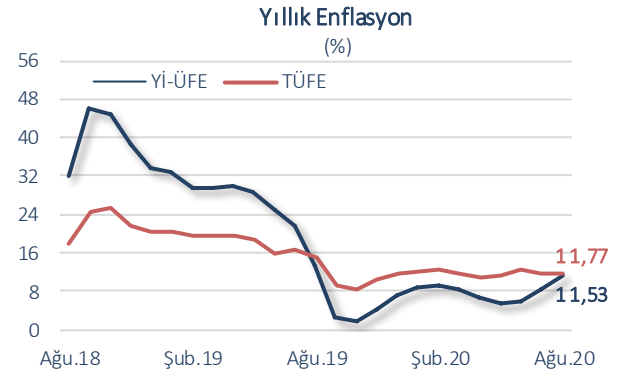
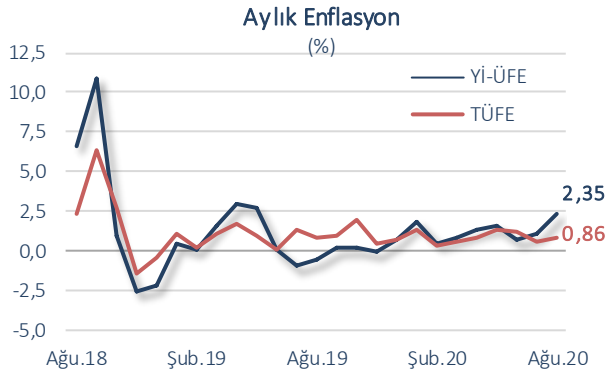
İşgücü Piyasaları

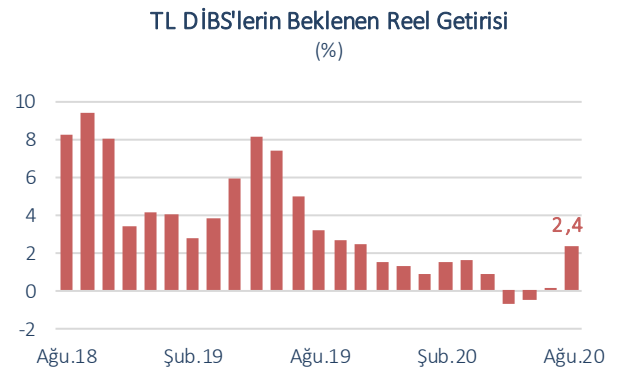
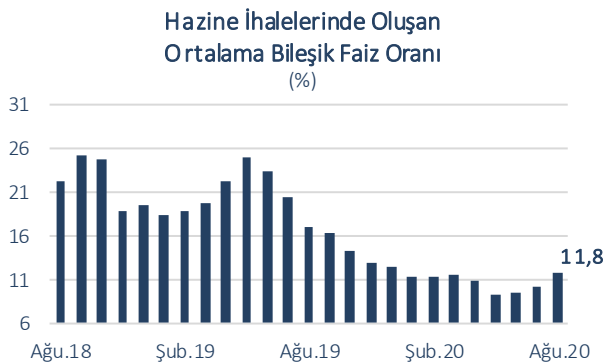
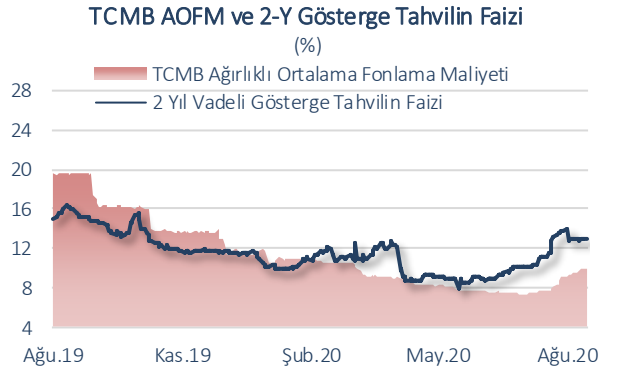
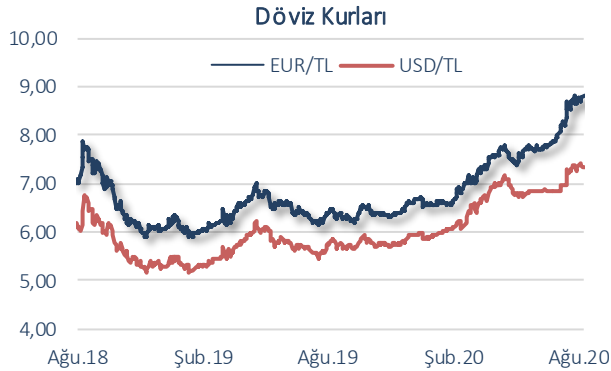
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2015	2016	2017	2018	2019	Ç1-20	Ç2-20	
GSYH (milyar USD)	867	869	859	797	761	177	153	
GSYH (milyar TL)	2.351	2.627	3.134	3.758	4.320	1.074	1.042	
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	4,4	-9,9	
Enflasyon (%)						Haz.20	Tem.20	Ağu.20
TÜFE (yıllık)	8,81	8,53	11,92	20,30	11,84	12,62	11,76	11,77
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	6,17	8,33	11,53
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						Mar.20	Nis.20	May.20
İşsizlik Oranı (%)	10,2	12,0	9,9	12,8	13,1	13,10	13,80	14,00
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,7	52,4	53,1	53,0	52,3	49,10	47,60	47,60
Döviz Kurları						Haz.20	Tem.20	Ağu.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,2	93,6	86,3	76,4	76,2	69,2	68,5	
USD/TL	2,92	3,52	3,79	5,32	5,95	6,85	6,98	7,36
EUR/TL	3,17	3,71	4,55	6,08	6,68	7,70	8,25	8,80
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,04	3,61	4,17	5,70	6,32	7,28	7,62	8,08
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						May.20	Haz.20	Tem.20
İhracat	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	165,7	167,5	166,6
İthalat	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	205,8	207,1	205,6
Dış Ticaret Dengesi	-62,6	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-40,2	-39,6	-39,0
Karşılama Oranı (%)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	80,5	80,9	81,0
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Nis.20	May.20	Haz.20
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-20,7	8,9	-3,3	-8,3	-11,1
Finans Hesabı	-21,2	-21,7	-46,8	-10,9	0,7	-16,6	-23,0	-21,1
Doğrudan Yatırımlar (net)	-14,2	-10,8	-8,4	-9,4	-5,9	-5,2	-5,2	-4,6
Portföy Yatırımları (net)	15,3	-6,4	-24,1	3,1	1,2	14,2	16,2	15,6
Diğer Yatırımlar (net)	-10,6	-5,3	-6,2	5,7	-1,0	-6,5	-14,7	-7,5
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3	-19,1	-19,4	-24,6
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	9,8	-8,2	-13,2	-14,8	-10,0
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,2	-3,1	-4,7	-2,6	1,2	-	-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						May.20	Haz.20	Tem.20
Harcamalar	506,3	584,1	678,3	830,5	999,5	479,2	564,9	681,1
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	65,0	71,3	79,7
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,6	756,5	899,5	414,3	493,6	601,4
Gelirler	482,8	554,1	630,5	757,8	875,8	389,1	455,4	541,9
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	280,5	335,9	412,0
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,8	-72,8	-123,7	-90,1	-109,5	-139,1
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	8,9	1,3	-23,8	-25,1	-38,2	-59,4
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-1,9	-2,9	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						May.20	Haz.20	Tem.20
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	966,0	983,9	1046,7
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	574,0	667,7	657,4	674,2
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1067,1	1.329,1	1.633,7	1.641,3	1.720,9

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2015	2016	2017	2018	2019	Haz.20	Tem.20	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	5.356	5.619	25,1
Krediler	1.485	1.734	2.098	2.395	2.657	3.258	3.378	27,1
TP Krediler	1.013	1.131	1.414	1.439	1.642	2.112	2.208	34,5
Pay (%)	68,2	65,2	67,4	60,1	61,8	64,8	65,4	-
YP Krediler	472	603	684	956	1.015	1.145	1.170	15,2
Pay (%)	31,8	34,8	32,6	39,9	38,2	35,2	34,6	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	47,5	58,2	64,0	96,6	150,1	150,9	150,3	0,1
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,3	4,4	4,3	-
Menkul Değerler	330	352	402	478	661	903	961	45,4
PASİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	5.356	5.619	25,1
Mevduat	1.245	1.454	1.711	2.036	2.567	3.060	3.209	25,0
TP Mevduat	715	845	955	1.042	1.259	1.527	1.562	24,1
Pay (%)	57,4	58,1	55,8	51,2	49,0	49,9	48,7	-
YP Mevduat	530	609	756	994	1.308	1.533	1.648	26,0
Pay (%)	42,6	41,9	44,2	48,8	51,0	50,1	51,3	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	98	116	145	174	194	225	225	16,4
Bankalara Borçlar	361	418	475	563	533	566	597	11,9
Repodan Sağlanan Fonlar	157	138	99	97	154	231	309	101,4
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	262	300	359	421	492	558	565	14,7
Net Dönem Kârı/Zararı	26,1	37,5	49,1	53,5	49,8	30,9	39,0	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	63,5	66,5	67,6	64,7	61,5			
Krediler/Aktifler	63,0	63,5	64,4	61,9	59,1	60,8	60,1	-
Menkul Kıymet/Aktifler	14,0	12,9	12,3	12,4	14,7	16,9	17,1	-
Mevduat/Pasifler	52,8	53,2	52,5	52,6	57,1	57,1	57,1	-
Krediler/Mevduat	119,2	119,3	122,6	117,6	103,5	106,5	105,2	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	15,6	16,9	17,3	18,4	19,5	19,2	-

(1) Yıllık ortalamaya göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.